

Utlåtande 2012:155 RII (Dnr 304-2208/2011)

Bevarande av den gamla eken på Oxenstiernsgatan
Motion (2011:69) av Åke Askensten (MP)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2011:69) av Åke Askensten (MP) om bevarande av den gamla eken på Oxenstiernsgatan anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Åke Askensten (MP) har i en motion (2011:69) föreslagit att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en bevarandeplan för eken på Oxenstiernsgatan.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, trafik- och renhållningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret konstaterar att eftersom eken har fällts är det inaktuellt att ta fram en bevarandeplan.

Trafik- och renhållningsnämnden konstaterar att eken på Oxenstiernsgatan fälldes för att värna den allmänna säkerheten efter att flera utredningar av både

stadens och internationell trädexpertis dömt ut trädet efter flera års svampangrepp och sjukdom.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd anser att motionen är inaktuell i och med att eken redan tagits ned.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att motionen inte är aktuell i och med att eken har fällts.

Mina synpunkter

Träd är ett viktigt inslag i Stockholms stadsmiljö och därför satsar Stockholmsalliansen omfattande resurser på att utveckla och förvalta Stockholms trädbestånd. En ansvarsfull trädförvaltning innebär både nyplantering, löpande skötsel samt nedtagning av träd. Dagens trädbestånd är frukterna av tidigare generationers satsningar och investeringar – det åligger oss ett stort ansvar att fortsätta det arbetet för att kunna lämna vidare ett livskraftigt och välskött trädarv till morgondagens stockholmare. Det träd som motionen handlar om är emellertid redan nedtaget. Behovet av en bevarandeplan måste därför sägas vara överspelad.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:69) om bevarande av den gamla eken på Oxenstiernsgatan

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:69) av Åke Askensten (MP) om bevarande av den gamla eken på Oxenstiernsgatan anses besvarad med hänvisning till vad som sagts i utlåtandet.

Stockholm den 28 november 2012

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulla Hamilton

Ulrika Gunnarsson

ÄRENDET

Åke Askensten (MP) har i en motion den 7 november 2011 föreslagit att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en bevarandeplan för eken på Oxenstiernsgatan.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att eken på Oxenstiernsgatan fälldes den 25 november 2011 och att det därför inte längre är aktuellt med en bevarandeplan för den.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, trafik- och renhållningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2012 att överlämna och återropa kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Daniel Helldén m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 juni 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Den 25 november 2011 fälldes Radiohuseken på Oxenstiernsgatan på Östermalm i Stockholm.

Beslutet om fällning föregicks av okulära besiktningar utförda sedan 2003, då eken bedömdes som ett riskträd, samt mätningar av trädet. Vid den undersökning som genomfördes under hösten 2011 konstaterade trafikkontorets tjänstemän att det kronstabiliseringssystem som tidigare hade installerats var hårt spänt på ett sätt som indikerade att ekens kondition försämrats avsevärt sedan systemet installerades. Sammantaget med tidigare observationer gjordes bedömningen att trädet skulle tas ned.

Då trafikkontorets bedömning av trädets kondition ifrågasattes lät kontoret arboristen Erik Solfjell från Oslos kommun göra ytterligare en besiktning. Kontorets farhågor bekräftades. Vid besiktningen uppmärksammade Erik Solfjell kontoret på att undersökningar borde göras även under den nuvarande marknivån eftersom han bedömde att eken med stor sannolikhet även hade omfattande skador på den nedre delen av stammen och rotsystemet.

Trafikkontoret genomförde med anledning av detta en utökad undersökning av stammen under marknivå. Då konstaterades att eken hade stamsprickor och att barken hade släppt på stora områden. Angrepp av rötsvampen oxtunga *Fistulina hepatica* som orsakar brunröta konstaterades.

Förutom okulära besiktningar av eken har även provtagningar utförts med undersökningsinstrumentet för rötskador i träd (PICUS Sonic Tomograph). Tillsammans med provsvaren har en samlad bedömning av trädets olika skador, sjukdomar och vitalitet utförts. I bedömningen har kontoret också vägt in trädets placering, med en hög frekvens av förbipasserande trafik. Kontoret bedömde att detta sammantaget innebär en alltför hög risk för att människor skulle kunna komma tillskada. Alla bedömningar som har gjorts av ekens tillstånd konstaterar samma sak, nämligen att trädets kondition var nedsatt och att trädet hade stora röt- och sprickskador.

Vid fällningen av eken bekräftades de tidigare provtagningarna av brunrötans utbredning i stammen men brunrötans utbredning i ekens krona visade sig vara större än vad man tidigare misstänkt. Den södra stammen uppvisade en nära åttioprocentig utbredning av brunröta.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 augusti 2012:

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande åberopas som yttrande till kommunstyrelsen
2. Nämnden avstyrker motionen om bevarande av den gamla eken på Oxenstiernsgatan
3. Paragrafen justeras omedelbart

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Åsa Öckerman m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 juli 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen avstyrker motionen med anledning av att eken togs ned natten till

fredagen den 25 november 2011.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 juni 2012 att som svar på remissen överlämna och åberopa kontorets tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Birgit Marklund Beijer m fl (S) och ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 maj 2012 har i huvudsak följande lydelse.

Den aktuella eken fälldes 2011-11-25, varför motionen inte längre är aktuell.

RESERVATIONER M.M.

Trafik- och renhållningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Daniel Helldén m.fl. (MP) enligt följande.

Vi beklagar att Radiohuseken fälldes. Sedan dess fällning har nämnden vid åtskilliga tillfällen haft ärendet i en eller annan form på dagordningen. Vi konstaterar att ett beslut fattat på tjänstemannanivå som skapar en sådan uppståndelse och ett så stort engagemang bland våra medborgare, bör lyftas upp som ett beslutsärende i nämnden innan det verkställs.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Åsa Öckerman m.fl. (MP) enligt följande.

Motionen har som ankomststämpel den 7 november 2011. Att motionen skickas som ett remissärende 9 månader efter ankomstdatum är inte acceptabelt.

Trädet som motionen handlar om togs ned natten till fredagen den 25 november 2011, sakfrågan är alltså inte längre aktuell.

Däremot vill vi gärna poängtera vikten av att i staden använda arboretisk toppexpertis samt ett välfungerande system för inventering, planering, löpande skötsel samt annat arbete vad gäller alla träd i staden. Dessa representerar i olika grad såväl ett ekonomiskt, biologiskt, ekologiskt, rekreativt, solskyddande (tex vid förskolor), sommartid temperaturkylande, syregivande, bullerdämpande, miljöföroreningsminskande, arkitektoniskt rumskapande, kulturellt som estetiskt värde. Det krävs långa tidsperspektiv för att förvalta och utveckla detta stockholmarnas kapital.

Vi vill gärna peka på ett glädjande näraliggande exempel i Dalen, i vårt eget stadsdelsområde, där detta förvaltande fungerat väl när ett mycket viktigt träd, en stor äldre ek, genom snabba och rätta åtgärder kunnat bevaras och återfå goda livsbetingelser.

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

Denna motion gör oss påminda om det stora engagemang som visades för att bevara TV-eken. Ett engagemang som tyvärr varken hörsammades av den moderatledda majoriteten i trafik- och renhållningsnämnden eller i kommunfullmäktige. Det mest anmärkningsvärda är att inga initiativ togs från trafik- och renhållningsnämnden för att finna andra lösningar än att jämna trädet med marken, trots en rad förslag både från allmänheten och politiker och uppmaning från Östermalmsstadsdelsnämnd.

I efterdyningarna av fällningen har trafik- och renhållningsnämnden återigen inte brytt sig om Östermalms stadsdelsnämnds beslut då man på sitt sammanträde den 24 maj beslutade att inte återplantera en ek på refugen i gatans mitt.

Särskilt uttalande gjordes av ledamoten Birgit Marklund Beijer m fl (S) och ledamoten Berit Bornecrantz Dias (V) enligt följande.

Först sökte man till varje pris undvika inblandning av stadsdelsnämnd och förvaltning (all kommunikation skulle ske via Trafikkontoret) och runt eken sattes bara upp en lapp där det stod att trädet måste fällas. Det gavs ingen öppning för dialog, vare sig med allmänheten eller sakkunniga.

Sedan gjordes allt för att fällningen skulle genomföras. Engagemanget hos allmänheten nonchalerades och till och med förlöjligades ibland. Trots vetskapen om att arborister på frivillig väg genomförde långt mer avancerade utredningar om ekens status än vad Trafikkontoret någonsin låtit göras, brydde sig kontoret inte om dessa aktiviteter, utan påskyndade istället fällningen. Särskilt anmärkningsvärt är att den norske konsult som anlätades inte ansåg att eken innebar någon akut risk. Det fanns alltså tid att avvakta kompletterande information.

Trafikkontorets agerande stred både mot andan i förvaltningslagen när det gäller "myndigheternas serviceskyldighet" och "allmänna krav på handläggningen av ärenden" (§§ 4 - 7) samt stadens egna kommunikationsregler.

Dessutom bara några timmar efter att både trafik- och renhållningsnämnden och stadsdelsnämnden hade haft omfattande diskussioner i frågan vilket kan kallas för bristande respekt för de demokratiska beslutsformerna.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2011:69

2011:69

Motion av Åke Askensten (MP) om bevarande av den gamla eken på Oxenstiernsgatan

Dnr 304-2208/2011

Den fällningshotade s.k. TV-eken, med adress Oxenstiernsgatan 23, uppskattas vara någonting mellan 500 och 1.000 år gammal. Oavsett åldern så är detta speciellt utformade träd ett konstverk. Ett konstverk som bör bevaras så länge som möjligt.

Stockholmarna har engagerat sig rejält för eken på olika sätt. Dessutom finns det kritiker som menar att allt inte gått rätt till i beslutsprocessen och att det inte räcker med tjänstemannabeslut. Det förefaller också vara oklart om vilken nämnd/förvaltning som har beslutsrätten.

Oavsett detta så är det viktiga att eken räddas och att Stockholms stad tar fram en bevarandeplan.

I diskussionen om eken har flera förslag framkommit. Bl.a. har Geir Hans-teen Jörgensen och Johan Lind i media föreslagit hur man kan rädda eken och dessutom göra den till en turistattraktion.

En variant är att bygga ett tak på ena sidan eller båda sidorna av eken, ett tak som klarar de påfrestningar som uppstår om delar av eken skulle rasa. Under taket kan man exempelvis ha en väderskyddad hållplats för bussar och den planerade spårvagnarna. Därutöver kan man staga upp ekens grenar med vajrar. Svaga grenar kan kapas.

FÖRSLAG

Mot bakgrund av ovanstående föreslår jag

- att kommunfullmäktige beslutar att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en bevarandeplan för eken.

Stockholm den 7 november 2011

Åke Askensten